

УДК 303(063)

C91

C91 **Суспільні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку** : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 17–18 січня 2020 року). – Одеса : ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2020. – 116 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думки учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 303(063)
© Автори тез, 2020

НАПРЯМ 2. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Вергелес К. М.

доктор філософських наук,
професор кафедри філософії та спільних наук

Куліш П. Л.

кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії та спільних наук

Школьнікова Т. Ю.

старший викладач кафедри філософії та спільних наук

Вергелес Т. М.

асистент кафедри загальної гігієни та екології
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

ЕТИКО-МОРАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІКАРЯ: ВІД НАВЧАННЯ ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ТА ПОВНОГО ЗНИКНЕННЯ

Проблемою сучасного лікаря є безліч категорій буття, що беруть свої початки з первинних явищ. Одним із перших є проблема розвитку професійних якостей, які беруть свій початок від навчання студентів – медиків. Освітній процес має проходити в атмосфері максимальної реалізації потенціалу та всіх важливих якостей та здібностей майбутнього лікаря. Лікар, як і інші не менш важливі професії, повинен володіти цілою низкою рис, які допомагатимуть йому у виконанні професійних обов'язків. Ці риси мають формуватися ще з моменту навчання студентів у вищих медичних навчальних закладах. Серед них такі як: науковий світогляд, науково-теоретичні переконання, моральні якості, життєва позиція, логіко – методологічне міркування і саме вище згадані мають забезпечувати формування у них професійного клінічного мислення. Також, ще однією із проблем є взаємовідносини лікаря з хворим, родичами, колегами, суспільством і державою, які мають регулюватися за допомогою лікарської моралі.

Професія лікаря має підтримуватися високою внутрішньою етичною культурою та аристократизмом. Професійність має

проявлятися в різних факторах, такі як одяг чи поведінка. При відсутності цього наприклад, у пацієнтів формується негативна думка про лікаря та зникає до нього довіра.

Вміння комунікувати є невід'ємною частиною клінічного обстеження і постає важливою складовою на початку бесіди – збору інформації та залученні пацієнта до співпраці. Відмінні комунікативні навички дозволяють швидко і точно визначити проблему пацієнта та покращити його самопочуття. Лікар має вміти знаходити різні способи комунікації з хворим; вміти проявляти стурбованість ситуацією пацієнта; слідкувати за змінами в поведінці та мові пацієнта; бути відкритим у процесі спілкування, не відволікатися на зайві речі; мати хорошу дикцію і володіти точністю виразів, які він використовує в процесі роз'яснення тих чи інших понять чи процесів, а дружня посмішка допоможе знизити напругу хворого. Те, як лікар розмовляє з пацієнтом, має залежати від його віку, походження та культурного середовища.

Вершиною етичного кодексу лікарів є клятва Гіппократа, яку перед початком лікарської практики складають всі лікарі. Існує думка, що сам текст клятви був складений не самим Гіппократом, а можливо, одним із його учнів. З того часу медицина стала вважатися професією, тоді лікарі публічно обіцяли ставити інтереси хворих вище власних, що стало морально-етичним орієнтиром для лікаря у складних ситуаціях у всі віки.

Медичні працівники мають мати високий рівень професійної підготовки, навичок, тактики, застосувати різні методи та прийоми лікарської діагностики, які будуть засновані на знаннях теорії та практики медицини із залученням як індуктивного так і дедуктивного типу мислення. Медичні працівники мають постійно поновлювати та вдосконалювати свій професійний рівень, враховуючи те, наскільки розвинулася медицина на сьогоднішній день. Під час своєї роботи лікар повинен використовувати сучасні стандарти обстеження та лікування.

Також лікар у своїй професійній діяльності має проявляти порядність і чесність, не вимагати від пацієнтів будь-якої винагороди і не користуватися їхнім беззахисним станом. Лікареві має бути притаманна совість, яка є її «внутрішнім суддею». Це має велике значення в роботі медика, адже лише совість і почуття обов'язку пригнічують халатність. Лікар повинен поважати права пацієнтів, їхні законні інтереси, честь та гідність.

Відносини між лікарями створюються на основі рівноправності, ввічливості, чесного і справедливого ставлення, вмінні підтримувати один одного, бажанні поділитися своїми знаннями і досвідом з колегами. Медичний персонал має допомагати один одному у випадках виникнення будь-яких складнощів при виконанні власних обов'язків. При виникненні непорозумінь між співробітниками треба шукати шлях вирішення проблеми, у разі необхідності звернутися до етичного комітету лікувального закладу.

Обов'язком всіх працівників є аналізувати власних помилок та помилок співробітників. При виявленні некоректності з боку їхніх думок чи дій, критика в їхню сторону повинна бути об'єктивною, аргументованою і необразливою. Варто уникати безпосереднього критикування роботи товаришів у присутності хворих. **Моральним обов'язком кожного співробітника лікувального закладу** є протидія роботі некомпетентних колег, які можуть нанести шкоду хворому.

Проблемою лікарських дій є не вміння проявляти співчуття – своєрідна екранізація почуттів хворого на духовну сферу лікаря; разом з милосердям сприяє налагодженню співпраці з пацієнтом. Потрібно вміти поставити себе на місце хворого і дивитися на світ його очима, розуміти все те, що він відчуває і переживає, його загальне самопочуття, уявлення про свою хворобу, про її причини. Пацієнти ліпше піддаються лікуванню за умови, якщо лікар взаємодіє з ними і цінує їхнє ставлення. Але з цією проблемою необхідно бути надзвичайно обережним, оскільки справжнє співчуття та співпереживання лікаря може призвести до «вигорання» самого лікаря як особистості.

Також лікар повинен ставитися до кожного хворого з делікатністю, тактом і повагою, які повинні бути істотно доповнені суворим нерозголошенням відомостей, які були зібрані ним під час опитування. **Збереження лікарської таємниці** відображає шанування лікарем особистої недоторканості пацієнта, це одне із головних морально-етичних правил медицини. Важливим є те, що медична таємниця – це не приховування інформації від пацієнта, це збереження в таємниці від інших людей відомостей, які за правом належать пацієнтові.

У лікувальних закладах є неприпустимим розповсюдження відомостей про хворих. Почута на консилиумі або консультації її учасниками особиста інформація стосовно конкретного хворого, його сімейні відомості чи таємниці ні в якому випадку не мають бути розголошеними поза межами таких зібрань.

У лікувально-профілактичних закладах особистий прийом хворих доцільно проводити в окремому кабінеті. На «обходах» у загальних палатах не бажано обговорювати будь-які клінічні дані чи задавати питання, на які пацієнт не хоче відповідати. Лікарі обмінюються думками за відсутності поруч пацієнтів. Важливо, щоб будь-яка інформація про пацієнтів: особисті дані, зібрані під час анамнезу, відомості про перебіг хвороби, результати інструментальних і лабораторних досліджень, операцій не поширювалися. Під час спілкування пацієнт відкриває свій внутрішній світ перед лікарем. Довіряючи йому, хворий має повноцінне право на увагу до себе та своєї ситуації, на збереження його таємниці.

Порушення принципу нерозголошення можливе за таких двох умов:

- 1) якщо захворювання може призвести до поганих наслідків по відношенню до суспільства, наприклад, при ураженні сифілісом;
- 2) якщо захворювання є загрозою для суспільства в цілому, наприклад, СНІД.

Отже, бути лікарем – одна з найскладніших та суспільно важливих професій, яка потребує багато часу і зусиль: треба щодня безупинно працювати над самовихованням, вдосконаленням власних знань. Особистість лікаря має гармонійно поєднувати чесність, порядність, моральність, відповідальність, професійні знання і достатню культуру професійної діяльності. Лікар має бути культурно вихованим, цікавитися літературою і мистецтвом, вміти організувати свій час для того, аби все встигати.

Часто психоемоційні навантаження під час медичної діяльності в поєднанні з психічною індивідуальністю є причиною зміни характеру медичного працівника. Мають місце прояви байдужості, дратівливості під час спілкування з пацієнтами чи їхніми родичами, зменшення кількості уваги до власних потреб.

Тому медичний працівник має оберігати себе і своє здоров'я від синдрому вигорання, слідкувати за потребами власного організму, а також вселяти надію в пацієнта на його якнайшвидше одужання.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/29185/>
2. <http://medbib.in.ua/spetsifika-professionalnoy-deyatelnosti.html>
3. <http://www.mif-ua.com/archive/article/23059>
4. https://works.doklad.ru/view/_TO7YngNnJg.html